

MIKROKLIMATAS DARŽELIO GRUPĖJE - KAIP PRIELAIDA MOKYMOSI SĖKMEI BEI TEIGIAMEMS EMOCINIAMS IŠGYVENIMAMS KURTI

Parengė:
Psichologė Jūratė Švaplėnienė,
Mokytoja Jurgita Kučinskienė,
Direktorė Loreta-Aurelija Saulevičienė

2018 m.

TIKSLAS

Aptarti mikroklimato darželio grupėje, teigiamų emocinių išgyvenimų ir mokymosi pasiekimų ryšius.

UŽDAVINIAI

- Aptarti ištirtų akademinų pasiekimų ir patiriamų emocinių išgyvenimų ryšius kaip prielaidą ugdomajai veiklai.
- Aprašyti sąlygas užtikrinančias vaikų emocinę gerovę.
- Įvardinti pagrindinius teigiamo mikroklimato požymius ikimokyklinio ugdymo grupėje.
- Supažindinti su praktiškai naudojamais metodais kuriant mikroklimatą grupėje, sąlygojantį ikimokyklinio amžiaus vaikų emocinę gerovę.

AKADEMINIAI PASIEKIMAI IR PATIRIAMAI EMOCINIAI IŠGYVENIMAI

Vykdytos mokslinės apklausos ir laboratoriniai tyrimai parodė neigiamų emocijų įtaką matematikos mokymosi sėkmei.

Kadangi matematikos mokymasis iššaukia daugiausia emocinių reakcijų, todėl tyrimams buvo pasirinktas šis mokslo dalykas.

Bandymai nustatyti teigiamų emocijų įtaką pasiekimams matematikoje, duodavo prieštarigus rezultatus.

Tarptautinė mokslininkų grupė, tyrinėjanti vaikų raidą, atliko penkerių metų tyrimus. Jie pravedė eksperimentą norėdami įvertinti mokymosi pasiekimus, kuomet paveikia tiek teigiami, tiek neigiami išgyvenimai. Buvo ištirti trys tūkstančiai Bavarijos kaimo mokyklų moksleivių.

Pastebėta, jog neigiamos emocijos įtakoja matematikos mokymosi pasiekimus.

Nustatyta, jog **pasididžiavimas savo sėkme** ir **tikėjimas būsimais sėkmingais rezultatais** padeda įveikti mokymosi užduotis. Tai patvirtino ir ankstesnių tyrimų rezultatus.

STIPRUS EMOCINIS RYŠYS

Ilgalaikėje perspektyvoje emocijos ir matematikos mokymosi pasiekimai veikia vieni kitus.

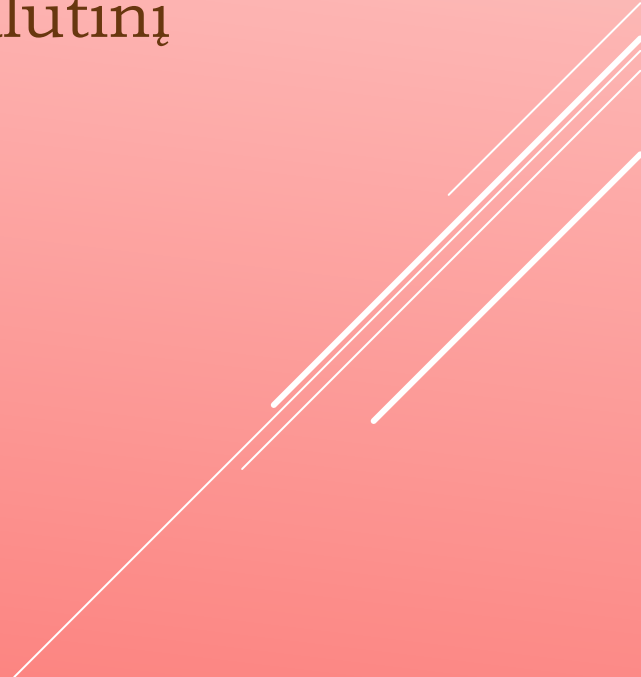
Neigiami išgyvenimai koreliuoja su žymiai žemesniu pažangumu, kurie tuo pačiu sukelia ne pačius geriausius išgyvenimus. O pasididžiavimas savo sėkmėmis ir susidomėjimas dalyku yra susijęs su geresniu pažangumu.

Įdomu tai, kad teigiamos emocijos labiau padeda pasiekti geresnius rezultatus negu aukštas intelektas ar ypatingas savo rezultatų vertinimas bei susidomėjimas.

Pastebėta, jog mergaitės nežiūrint realių pasiekimų, mažiau didžiuojasi savo sėkme, o berniukai dažniau išgyvena nuobodulį siejamą su matematika.

SĖKMĖS PATIRTIS

Mokslininkai pastebėjo, jog svarbu kad vaikai atliktų tokias užduotis, kur jie galėtų išgyventi sėkmę ir progresą, o ne gautų galutinį vertinimą.

Decorative white lines consisting of several parallel diagonal strokes in the bottom right corner of the slide.

TEIGIAMO MIKROKLIMATO DARŽELIO GRUPĖJE SVARBA

Vaiko gera savijauta ir motyvacija mokytis, visų pirma priklauso nuo mikroklimato šeimoje ir aplinkoje, kurioje praleidžiame didžiąją savo gyvenimo dalį (darželyje, mokykloje).

Svarbu, kad vaikas jaustųsi svarbus, saugus, mylimas. Tai laiduoja emociškai sveiką grupę, palankus mikroklimatas – tarp vaikų, tarp vaikų ir pedagogų bei ugdytinių tėvų.

Sudaryta galimybė vaikui jaustis saugiam, svarbiam, reikšmingam – tai pagrindinės sąlygos mažylio emociniam komfortui, asmenybės formavimuisi, reikiamų įgūdžių formavimui, išmokimo sėkmei.

KURIANT GERĄ EMOCINĘ GEROVĘ KIEKVIENAM VAIKUI, PASITARNAUJA TOKIOS SĄLYGOS:

- Greitas prisitaikymas prie darželio sąlygų, maisto;
- Galimybė į grupę atsinešti mylimą žaislą;
- Kartais naudojamas žaidimas „skambiname mamai“;
- Susikaupimo, nusiramavimo, atsipalaidavimo įgūdžių formavimas grupėje;
- Kūrybiniai užsiėmimai (vaidmenų žaidimai, meno užsiėmimai) kuria pagrindą geram bendrumo jausmui grupėje, lavina vaizduotę ir alternatyvių pasirinkimų galimybes;
- Naudojamos atskiros veiklų zonos padeda vaikams paskirstyti dėmesį ir rinktis pagal kylantį savo poreikį;
- Motyvuojantis vaikų užimtumas;
- Vyraujančios grupės tradicijos;
- Dažnai besigraudinantiems vaikams formuojama būsimos įdomios rytojaus dienos nuostata;
- Demokratinis vadovo bendravimo stilius – šalia, kartu, akis į akį ir pan.

TEIGIAMO MIKROKLIMATO PAGRINDAS DARŽELIO GRUPĖJE

Stebimas tinkamas suaugusiojo pavyzdys, nestokojantis pagarbos ir pasitikėjimo vienas kitu ir šalia esančiu vaiku: nekeliant mažyliui pernelyg aukštų reikalavimų, retai naudojant liepiamąją nuosaką bendraujant tarpusavyje ir su vaikais.

Moralizavimas, kritika, grasinimas, gėdijimas gali skatinti vaiką užsisklęsti savyje, atsiriboti nuo aplinkinių, pajusti nepilnavertiškumo, nepasitikėjimo aplinkiniais jausmą, ugdyti nesugebėjimą priimti sprendimus, mokytis, išsakyti savo nuomonę.

Vyraujantis supratingumas, demokratiškas požiūris į vaiką, pagarba jam, gebėjimas išklaudyti vaiką: švenčiami vaikų gimtadieniai, grupės, darželio šventės, kuriamos tradicijos, laikymasis visiems vieningų taisyklių kuria aplinką, kur vaikas norės tyrinėti.

Kuriami darnūs santykiai grupėje.

Vaiko nuraminimas jo bėdoje, suteikiant viltį ir galimybę ateičiai.

Jeigu kas neleidžiama, tai yra grindžiama ne principu, ne nuotaika, o sąžiningai paaiškinama. Ir jeigu dėl rimtos priežasties kas nors vaikui neduodama, neleidžiama, o vaikas prieštarauja, nesutinka, jis guodžiamas, užjaučiamas, suprantamas. Taip vaikas mokosi gyventi realybėje, susitarti, nusileisti, bet nesumenkinti savigarbos.

PAGRINDINIAI MIKROKLIMATO POŽYMIAI IKIMOKYKLINIO UGDYMO GRUPĖJE ATSPINDINTYS TEIGIAMUS VAIKŲ IŠGYVENIMUS

- 1. Gera vaikų nuotaika dienos bėgyje.*
- 2. Sudaryta galimybė vaikams laisvai tenkinti savo poreikius, tame tarpe ir laisvai judėti.*
- 3. Geranoriškumas bendraamžių ir suaugusiųjų atžvilgiu.*
- 4. Vaikų gebėjimas užsiimti įdomia veikla.*
- 5. Grupėje nėra atsiribojusių vaikų.*
- 6. Galimybė atsiskirti, pailsėti vienam.*
- 7. Suaugusieji nespaudžia ir nemanipuliuoja vaikais.*
- 8. Kasdien vaikai supažindinami su dienos planu ir pasiūloma įdomi veikla kiekvienam vaikui.*
- 9. Aukštas emocinio įsitraukimo, empatiškumo, tarpusavio pagalbos situacijose, iššaukiančiose frustraciją bet kuriam ugdytiniui, lygis.*
- 10. Noras dalyvauti kolektyvinėje veikloje.*
- 11. Vaikų pasitenkinimas priklausymu bendraamžių grupei.*

SVARBŪS METODAI KURIANT VAIKŲ GEROVĘ GRUPĖJE

Pasakos. Vaikystė be pasakos ir būtinos stebuklų dozės palieka nepataisomos žalos išpaudą visam žmogaus gyvenimui: jam sunkiau išsaugoti viltį, jis gali jaustis nelaimingas ir vienišas. Kuo ilgiau vaikas tiki geraisiais burtininkais ir stebukladariais, fėjomis, kad piktadarius, raganas ir slibinus galima nugalėti, tuo ryškesnis, džiaugsmingesnis ir optimistiškesnis būna jo gyvenimas. Taip vaikai susipažįsta su šio pasaulio tikrove, su nerimą keliančiomis situacijomis ir randa pavyzdžių, kaip spręsti problemas. Pasakos suteikia tikėjimą ir viltį, kad kovojantis už gerą žmogus, įveiks daug pavojų, galų gale pasiekia pergalę – jis nugalė blogį.

Emocijų pažinimo užsiėmimai. Svarbu išmokinti vaikus atpažinti asmeninius išgyvenimus, mokėti pažinti kitų žmonių jausmus, stebint gestus, mimiką, intonaciją, judesius. Be to, vaikai įgyja relaksacijos ir savireguliacijos patirties ir įgūdžių, kas padeda jiems kontroliuoti savo emocijas. Aptarimas ir įvairių būsenų išgyvenimas didina vaikų emocinį atsparumą, kas padeda jam išgyventi analogiškus, bet žymiai stipresnius poveikius kasdienybėje.

Sveikatinimo pauzės padeda padidinti vaikų darbingumą, taip pat kuria pozityvius išgyvenimus. Ilgas nejudrumas vargina ikimokyklinukus, mažina darbingumą ir dėmesio sutelktumą, į vidaus organus, smegenis, raumenis patenka mažiau deguonies. Grupėje veikos pobūdis keičiamas ir taip vaikai mokosi keisti savo veiklos pobūdį.

Psichogimnastika – specialių užsiėmimų kursas (etiudų, žaidimų, pratimų), skirtų vaiko psichikos sričių korekcijai (pažintinės ir emocinės – asmenybinės sferos). Pirmiausia tokie užsiėmimai skirti vaikams, kurie greit pavargsta, yra išsekę, nenustyngsta vietoje, greit „užsidega“ ar yra uždari ir turintiems kitokių sunkumų, kurie yra ant ligos – sveikatos ribos. Šis metodas labai padeda atsipalaiduoti. Grupėje naudojami mimikos ir pantomimos etiudai, atspindintys skirtingas emocines būsenas, jų raišką. Psichofizinė treniruotė skirta nuimti psichologinę įtampą, įkvepiant pozityvią nuotaiką, elgesį, charakterio bruožus.

Relaksacija mokina vaikus savo noru atpalaiduoti raumenis, emociškai nurimti, kad galėtų atlikti numatytas užduotis ir be abejonės – išmokti nurimti po stresinių pergyvenimų. Gerai parenkama muzika su gamtos, jūros garsais. Naudojama vizualizacija pagreitina raminamąjį poveikį. Trumpi užsiėmimai, bet turi stiprų poveikį vaikų emocinei pusiausvyrai atstatyti.

Pradžios pratimai skirti vaiko savivertei stiprinti, savarankiškumui išsiugdyti, laikytis socialinių normų ir gerinti mikroklimatą grupėje. Stebėjimas ir dėmesingumas pasirenkant veiklą gerina vaikų savijautą.

INDIVIDUALIOS PAGALBOS ŽINGSNIAI:

- **Priežasčių, kurios sukelia neigiamus išgyvenimus išsiaiškinimas.**
- **Pokalbis su vaiko tėvais ir pedagogais:** kaip padėti vaikui išgyventi sėkmę; kaip mažinti neigiamus emocinius išgyvenimus; kaip optimaliai organizuoti dienos režimą.
- **Individuali pagalba vaikui**, mokant jį naujų elgesio formų nerimą keliančiose situacijose (dėmesio nukreipimas į kitus objektus; simbolinis sunaikinimas, kvėpavimo stebėjimas; kūno padėties keitimas, naujų elgesio modelių formavimas nerimą keliančiose situacijose, savivertės stiprinimas ir pan.)
- **Sėkmės situacijų formavimas** (gyrimas ir skatinimas net už mažas sėkmes). Vaiko savivertės atstatymas (visko žinoti ir mokėti yra neįmanoma; turi teisę padaryti klaidą; pagalvok, ką kitą kartą gali padaryti kitaip, kad išvengtum klaidos).
- **Baigiamasis suteiktos pagalbos vertinimas.**
- **Baigiamasis pokalbis su tėvais, pedagogais.**

APIBENDRINIMAS

- Teigiami emociniai išgyvenimai didinantys motyvaciją pažinimo veiklai, kuria prielaidas vaikų matematinių gebėjimų lavinimui.
- Kuriamos fizinės, psichologinės sąlygos, pozityvūs santykiai su bendraamžiais deda pagrindą gerai ugdytinio savijautai ir motyvacijai įgyti naujus įgūdžius, tyrinėti aplinką.
- Pateikiami konkretūs požymiai stebėjimui darželio grupėje, rodantys gerą vaikų emocinę savijautą.
- Individuliai ir grupėje parenkami metodai, gerinantys vaikų emocinę savijautą, kuria galimybes išgyventi sėkmę.

LITERATŪRA

<https://russian.rt.com/science/article/359995-matematika-sekret-uspekha>

<https://smogendrr.ru/psybooks/rean-a-abordovskaya-n-vrozum-s-i-psixologiya-i-pedagogika-7-4>